

Januari 2005,

Vandaag haal ik Angela mijn kleindochter uit school.
“We hebben het met geschiedenis gehad over Stalin, Hitler en Churchill, en over de 2^e wereldoorlog in zijn geheel”zei ze.

Zo interessant zei ik, daar weet ik nog wel het nodige van, ook dat ik zo'n honger had in 1944, merkte ik op met mijn dikke kop.

In die 10 minuten rijden van school naar huis vertel ik haar zo het een en ander, ze luistert aandachtig en zegt:
“je zou al die dingen als een verlaat dagboek eens op moeten schrijven, dan tik ik het wel voor je uit.”
Ik dacht toen al, zo dat is dan weken werk en je hebt het al zo druk.

Dus heb ik het Rob gevraagd, die het ook kan.

Het zal niet meevallen als ik eraan begin, **wat** schrijf je op en vooral **hoe** schrijf je het op.
Want voor mijzelf hoef ik het niet te doen, het zit toch in mijn kop.
Als ik het voor anderen opschrijf zal het toch onderhoudend moeten zijn, en interessant genoeg om het in zijn geheel te lezen.

Erover peinzend dacht ik: *“Waarom niet?”*

O.K. we zullen eraan beginnen, het is moeilijk genoeg. Maar nadenkend over alle werkzame jaren kunnen we er misschien toch een eind aan breien.

We zullen het noemen **“Levensloop”**.

Maar al snel door de jongens omgedoopt in:

“Het dagboek van ANNE-FRANS”

Geschreven door “Harry M ” en bewerkt door Caudex.

Opgedragen aan Angela van den Heuvel.
Door haar opmerkingen en interesse is dit verhaal tot stand gekomen.

Inhoud

Inleiding	Blz. 2
De jaren 1940-1945	Blz. 6
Op naar volwassen worden	Blz. 11
Hulp in de huishouding	Blz. 14
De Ambachtschool	Blz. 15
Een nieuwe ervaring Vakantie	Blz. 16
Tijdens de Ambachtschool periode	Blz. 19
Terug naar school	Blz. 20
Werken voor je poen	Blz. 22
De Zeeman	Blz. 25
Mijn Europese tour	Blz. 31
Zo, het zit erop	Blz. 42
21 maanden Militaire dienst	Blz. 43
De onderofficier	Blz. 46
Eerzaam burger en vader worden	Blz. 52
De Vertegenwoordiger	Blz. 57
De schutter	Blz. 59
Leuke dagen "Modebeurs in de RAI"	Blz. 62
De standwerker	Blz. 63
Even een stukje omrijden	Blz. 64
Hufters	Blz. 68
Messenmaker	Blz. 74
Een Vriend	Blz. 78
Het geluk stopt even	Blz. 82
Epiloog	Blz. 87

Franciscus Arinus van den Heuvel

Geboren te Rotterdam op 6 augustus 1937

Uit:

Franciscus Arinus van den Heuvel Sr.
Geboren 28 september 1903

&

Maria Johanna Stovers
Geboren 29 maart 1904

De jaren 1940-1945

Frans groeide op in een huisgezin van 6 kinderen. In mei 1940 overkwam hem zijn eerste **geluk**, terwijl de bommen aan de overkant van de straat het postkantoor vernietigden, en Fransje op de schoot van zijn moeder op de trap zat, vernielde waarschijnlijk een “*Recouchet*” de enkel van zijn moeder. Die daardoor de rest van haar leven gedeeltelijk mank verder moest.

Als Fransje 10 centimeter lager gezeten had, was hij minimaal een voetje of wellicht een geheel been kwijtgeraakt.

De oorlogsjaren waren geen beste, vanaf 1943 heeft hij de oorlog bewust meegemaakt, met alle ellende.

De honger en kou in deze tijd waren beslist geen pretje, nu inmiddels 67 jaar oud, loop ik nog wel eens langs de diverse panden in de lanen van Kralingen waar ik af en toe een boterham kreeg.

Oorlogshandelingen heb ik zelf niet direct meegemaakt, maar de oude “gesloten paard en wagen” op de Lusthofstraat met de lijken van de executie aan de

Hoflaan staan mij nog helder voor de geest.

Ook de hongerwinter van 1944, met tulpenbollen en suikerbieten was een slechte tijd. Mijn opa, J.C.K. van den Heuvel stierf in Rotterdam-West op zijn plaatsje achter het huis letterlijk van de honger. Terwijl hij een paar houtjes zat te hakken voor de kachel, de kou en honger eisten hun tol.

mijn opa Karel en opoe Kee

Mijn vader ging helemaal naar Twente op een oude fiets om eten te halen voor zijn gezin, en kwam lopend met een fiets zonder banden terug, met misschien 10 kilogram graan voor het hele gezin wat inmiddels 5 kinderen telde. Hij had nog geluk dat het onderweg niet afgepikt werd door de politie of N.S.B. ers.

De schooltijd in die periode was er een van vallen en opstaan, veel schooldagen vervielen door dat er onder andere geen kolen waren voor de grote ronde kachels welke in het midden van de lokalen stonden. Of omdat er niet voldoende broeders waren om les te geven op de Katholieke Lagere Bavo school in de Waterloostraat te Rotterdam-Kralingen.

Het laatste oorlogsjaar is ingezet, er is nog steeds honger en kou, ik loop nog elke dag met een lepel in mijn zak.

Wanneer je op tijd bij uitdeelpplaatsen van voedsel ben, kan je met je kop naar beneden in de gamellen de restjes uit de randen schrapen.

In de Voorschoterlaan bij de school, was zo'n uitdeelplek. Wat je er uit haalde was altijd beter dan de "Bietenpulp koekjes" die je thuis kreeg, als ze er al waren.

Tot op de dag van vandaag eet ik geen *bietjes en knolletjes*.

Eind 1944, en aan het begin van het laatste jaar van de oorlog, was er via het Rode Kruis de mogelijkheid om ondervoedde kinderen uit het westen van het land naar Brabant te transporteren, wat inmiddels door de Canadezen en de Polen was bevrijd van de Duitsers. Terwijl de strijd "boven de grote rivieren" nog enige maanden zou voort duren.

Met een boot werden we door het Rode Kruis vanuit de Biesbosch overgezet naar Lage Zwaluwe, en vandaar verder Brabant in gevoerd.

We werden bij boeren gezinnen onder gebracht, mijn broers Karel en Piet gingen naar familie de Brouwer in Goirle, onder Tilburg en ik ging naar een zoon van deze familie, Harry de Brouwer in Rijsbergen, in de buurt van Breda.

Ondanks het feit dat ik ze niet had werd mijn kop meteen kaal geschoren, omdat de meeste kinderen uit bezet gebied luizen hadden.

Ik ging daar ook naar een lagere school, wat mijn vorderingen waren weet ik niet meer, maar het zal door alle omstandigheden niet veel geweest zijn.

Ik ben daar op de doorgaande weg, welke als hoofdweg midden door het dorp liep nog bijna door een “bellewagen” van de Canadezen doodgereden, wat me op een pak slaag kwam te staan omdat ik uit moest kijken, weer **geluk**.

Sommige dingen waren wel leuk, ik kan me de heerlijke aardbeien herinneren, de eerste welke ik van mijn leven at, ook chocolade was voor mij nieuw en kauwgom was een fenomeen.

Het varen in de beek in een open gezaagde brandstoftank van een vliegtuig was leuk, het 1^e “kanovaren”, ik was inmiddels 7 jaar en kon naar mijn weten nog niet zwemmen.

Na enige maanden mocht ik weer naar huis, inmiddels waren de geallieerden begonnen met “voedseldroppings” met goedkeuring van de Duitsers, want het was hier nog steeds oorlog.

Het westen kreeg weer eten.

Karel kwam soms thuis met een blik Cornedbeef of met een blik kaas, wat hij in het Kralingsebos had gejat, want ook daar was voedsel neergekomen.

Inmiddels was het mei 1945, en de oorlog afgelopen. De “Moffenhoeren” werden kaalgeschoren, hun koppen met pek en veren ingesmeerd, en op wagens rondgereden. De landverraders en N.S.B.ers werden opgepakt en vastgezet.

Familie van den Heuvel 1946

Op naar volwassen worden

We gingen weer naar school met onze magere koppen en probeerden wat te leren.

Op de Bavo school had je twee richtingen, de A en de B kant.

De A werd voorbestemd om door te leren, en toeval of niet, alle kinderen van middenstanders en hoger volgden de A stroming.

Alle arbeiders kinderen gingen naar de B stroming, wat aangaf dat je naar de ambachtsschool ging “klootjes volk” dus.

In die lagere school jaren heb ik van mijn broers zwemmen geleerd in de Maas bij de Koninklijke Roeivereniging, en al snel ging ik naar de overkant van het haventje.

Hierna in de hogere klassen kregen wij zwemles in het Oostelijk zwembad aan de vredenoordlaan, en ik kon het toen dus al.

We zwommen al gauw de Maas over bij het eiland van Brienoord, en rolden aan boord van de diepgeladen zandschepen, als de schipper je er niet afschopte dan voeren we enkele kilometers mee tegen de stroom in, en zwommen dan met de stroom mee weer terug.

Bij ons thuis werd er niet aan vakantie's gedaan, wat inhield dat je jezelf maar moest amuseren, dat lukte best.

We vonden geweer patronen in het Kralingse bos, en lieten deze ontploffen tussen de straatput en de deksel.

We stookten vuren op “het stort”, dit was een grote berg afval en puin van de oorlog, waar veel hout tussen lag, “het stort” heet nu Bovenover en Onderlangs een chique woonwijkje,

en de mooie huizen die er op gebouwd zijn kosten nu 1 a 1 ½ miljoen Euro.

De eerste snoeken werden gevangen met mijn visvriendje Arie Lockhorst, we sliepen allebei op zolder en via de dakgoot liep er een touwtje, wat we elk aan onze teen knoopten, diegene welke het eerst wakker werd wekte de ander, en zo konden we vroeg wakker, lang vissen.

Het vissen gebeurde primitief.

Een lange bamboe stok als hengel 2 kikkers erop, de ogen bogen wij zelf, de onderlijn was een in elkaar gedraaide koperdraad en de visbun was een groot augurken blik, met electra draad als hengsel. Maar we vingten grote snoeken.

We haalden ook “kattenkwaad” uit met Koos Lugtigheid, samen jatten we witte verf van de boten aan de Maas, bij Koos thuis was alles wit, ook de werksloep die zijn vader had gekocht werd wit geverfd.

Ook bezochten wij het voormalig oogziekenhuis wat in de oorlog gebombardeerd was, en nu een noodfabriek was van deuren en kozijnen. We vonden er hamers, spijkers, schroeven enz. op alle voormalige ziekenzalen was wel een timmermans werkplaats, toen we genoeg bij elkaar hadden gejat, hebben wij netjes alle deuren van de afdelingen afgesloten met de sleutels, want die hingen in een kastje op de gang.

Hierna de buitendeur dicht getrokken en alle sleutels in het Boerengat gesodemieterd.

Thuis was iedereen blij met het gereedschap en dergelijke tot ze doorhadden dat ik het had gepikt toen kreeg ik op mijn donder.

Ook gooiden we wel eens een doos van een open wagen van v.Gend en Loos, één keer hadden we geluk, een grote doos vol met hoedjesdrop.

De broeders op school probeerden ons gelijktijd netjes op te voeden en ons kennis bij te brengen.

Voor mijn gevoel is dat redelijk gelukt, hoewel het nageslacht maar moet uitmaken of ik gelijk had.

In klas 5b hadden we broeder Priscus, Prikkie dus. Een aparte leraar, je mocht herrie maken als hij er was, maar ging hij even de klas uit dan moest je absoluut stil zijn.

Ik werd aangewezen als “klasseoudste” wat hij hoofdleder noemde, mijn taak was rust te houden en de klas afmarcheren naar Woudesteijn voor de sporturen, en naar het zwembad.

Hij ging dan doodleuk op zijn fiets vooruit of kwam er achteraan.

Hij bemoeide zich daar niet mee, aardige vent.

Hoewel hij toch mijn amerikaanse mariniersmes afpikte, wat ik had gekocht in een dumpzaak, onder de les zat ik het blank te schuren (toen al) en dat mocht niet van hem, maar ik kreeg het wel terug na de les.

Hulp in de huishouding

Later, aan het eind van de lagere school mocht ik ook de kleintjes naar de kleuterschool brengen en ophalen.

Bij de “Gruijter” mocht ik boodschappen halen, als ik maar niet de *10% bonnetjes* vergat.

Ook moest de nieuwe aluminium stamper voor de waskuip tussen de middag worden gebruikt.

En dan zei die ouwe meut:

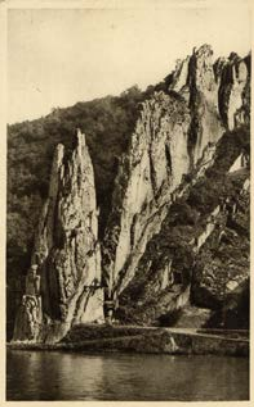
“Frans als jij nou een half uurtje stamp, dan krijg jij een groot bord *Broodpap* met veel suiker.”
Ik vond dat allemaal normaal, in ieder geval niet erg om te doen.

De Ambachtschool

12 jaar en 8 maanden, dan kon je naar de ambachtschool. Ik was 13 jaar, je werd toen geacht te weten wat voor vak je wilde leren voor de rest van je leven.

Electrotechnisch Instrumentmaker leek me wel wat. Met lijn 22 van Kralingen naar de Baljuwstraat in Blijdorp heen en weer, tussen de middag gingen we naar de Diergaarde, klommen aan de achterkant over een stenen muur en aten daar onze boterhammen en de korsten waren voor de beesten.

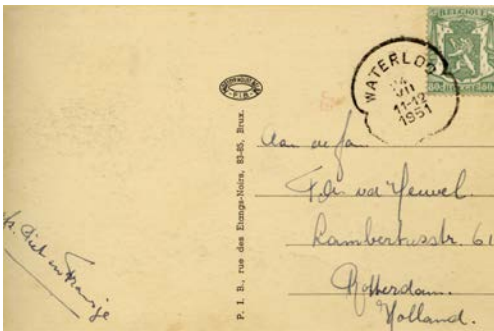
Een nieuwe ervaring Vakantie

Ik ben inmiddels 14 jaar.

In de schoolvakantie van 1951 zei mijn broer Piet tegen me: “kom we gaan op vakantie”. Een oude fiets werd samengesteld uit oude sloopfietsen en overige onderdelen, hij op een mooie engelse fiets met 3 versnellingsnaaf, want hij werkte al.

Op naar de Ardennen, we fietsten door Brabant richting België, in Waterloo stuurde Piet een kaartje naar huis, “afz. Piet en Fransje”.

Jankend van woede de bergen op met een fiets die doortrapte, zodat je met “je zaakje” op de stang kwam.

We hadden geen tent, geen slaapzak, geen primus alleen een paardendecken van de “winterhulp”, aan het eind van de oorlog kreeg elk gezin wat extra dekens tegen de kou.

We vroegen de boeren of we in de schuur in het hooi mochten slapen, de boer vroeg dan of we rookten, wat we niet deden, in sommige gevallen kregen we een veldbed, welke de Amerikanen in 1944 hadden achtergelaten.

We aten alleen brood en pakjes "Petit Beurre" dat waren kaakjes met suiker erop.

Op een gegeven moment sliepen we bij een boer aan de Ourthe rivier, ik 's morgens met m'n handdoek en een stukje zeep naar de rivier om me te wassen, de vorige dag had ik van grote stenen een soort dammetje gemaakt, ik kom aanlopen en zie vissen van ca 30 centimeter lengte liggen met hun kopje in de stroom, voorzichtig liep ik terug naar die schuur om mijn Amerikaans mariniersmes te halen, ik kon hier goed mee gooien, terug aan de rivier lagen zij er nog, ik gooi en raak er een achter zijn kop, ik sprong meteen in het water en greep hem.

Op het veld kampeerde ook een Belg met zijn vrouw, die heeft de vis voor mij gebakken, dat was de eerste forel in mijn leven, erg lekker. Als dank brak ik 's middags de peddel van zijn boot waar ik mee mocht varen, al met al een mooie vakantie en Piet zorgde goed voor me.

We reden op een weg toen Piet plotseling stopte om te pissen, staat hij bijna op een groot nest kippeneieren, wat doet die viezerik, gooit alle suikerklontjes uit een glazenpot los in de fietstas, breekt alle eieren in de pot en slurpt elke morgen een hoeveelheid naar binnen, ik ging hier bijna van over mijn nek.

Op de terugweg in Valkenburg aten we voor het eerst in 14 dagen warm, dat wil zeggen in een patatzaak kregen we een grote witte schaal met vette patat. Ik moest alles opeten, want het was betaald. Door die vette boel was mijn maag van streek, en kwam alles er natuurlijk weer uit.

De oude fiets heb ik na terugkomst nooit meer aangeraakt en naar mijn mening is die ook weggegooid.

Tijdens de Ambachtschool periode

Omdat mijn oudere broers 6 jaar lang na hun werk 's avonds naar de academie gingen, hielp ik veel mijn vader met tapijt leggen, linoleum leggen en ook rotzooi zoals *Balatum* een soort zeil wat al scheurde als je er naar keek.

Thuis tapijt naaien, er werden dan twee lange banen van 1 of 1,2 meter breed in de lengte door het huis gespannen. Van de veranda deur tot in de voorkamer aan de grepen van de schuiframen.

Mijn ouders en ik, soms ook wel één van mijn broers zaten dan op een stoel, honderd steken per meter de boel aan elkaar te naaien. Hierna een derde baan er aan, enz.

Als een complete woonkamer genaaid was, moesten de naden vlak gestreken worden met een zware hamer, het geheel werd opgevouwen en een touw eromheen gebonden. Dan mocht Frans jr. op de tram met dat pak op zijn nek, het spul bezorgen waar dan ook in Rotterdam.

Meestal in dezelfde week 's avonds, of in het weekend het tapijt leggen, dat wil zeggen ik als hulp "tussen spijkeren".

Mijn vader spande het tapijt en zette om de 15 centimeter een spijker, ik zette er dan twee tussen, zo heb ik ook mijn steentje bij kunnen dragen in het huiselijk gebeuren.

Terug naar school

Volgens mijn moeder werd dat heen en weer trammen te duur, je gaat maar op de fiets zegt ze.
Ik heb niet eens een fiets, zei ik.

Enfin wij naar Jan Nekeman in de Lusthofstraat, een zaak van Radio's, Stofzuigers en Fietsen enz.

Jan die kinderloos is, was gek op me, en zei altijd: Marie geef mij Fransie, je hebt er dan toch nog vijf over, ik zal goed voor hem zorgen.

Jan sodemieter op, zei ze dan altijd.

Ik had mijn keus al gemaakt, een rode Rudge tourfiets. Jan wat kost die fiets, vroeg mijn moeder.

Jan: 175 gulden Marie, mijn moeder: Ohh dat heb ik niet, ik heb maar 140 gld.

Ja Marie, jij begrijpt ook wel dat je daar zo'n fiets niet voor kan kopen, enfin dat duurde even en mijn moeder hield haar manke poot stijf.

Jan Nekeman: nou vooruit dan maar, het is voor Fransie, en mijn moeder pakte haar portemonnaie, ik was al aardig uit de kluiten gewassen en keek mee.

Ze betaalde 140 gulden en wij naar buiten.

Ik zeg: wat zeur je nou, je hebt veel meer in je knip dan 140 gulden.

Ja, zegt ze, maar dat is niet voor een fiets.

Het was mijn eerste levensles.

Ze had maar twee jaar lagere school gehad, maar in die dingen was ze kien.

Na twee jaar had ik de ambachtschool afgerond, en met diploma ben ik geslaagd.

Werken voor je poen

De school zorgt voor mijn eerste baas “Industria Verlichting” aan de Ceintuurbaan, door de week van 8:00 – 17:00 uur en op zaterdag van 8:00 – 13:00 uur. Voor netto 16 gulden per week.

Het was een fabriek van verlichtingsarmaturen, TL verlichting dus. 20 stuks van dit 50 stuks van dat, nou dat was nog te doen.

Op een gegeven moment gingen ze voor Philips werken, 500 van a. en 1000 van b., de bedrading werd door dames voorbereid en gebundeld, en o.a. ik moest de verbindingen maken. Schroefje los draadje erin en schroefje weer vast.

Na twee weken dacht ik, hier ben ik te slim voor *(een echte slimmerik zou dit al na twee dagen zien)* en nam ontslag.

Mijn volgende baas was “Leeuwenstein Naaimachinehandel” op de Hoogstraat. Hier had ik het goed, en leerde er naaimachines te demonteren, schoonmaken, monteren en weer opnieuw afstellen, leuk werk.

Dat heb ik een ½ jaar volgehouden, de baas daar was een gemeen sluw mannetje en via een oud collega kon ik bij Singer komen 100 meter verder op de Hoogstraat. Ik had daar een leuke chef en stond met zes collega's aan een lange houten werkbank op de bovenste etage.

Twee machines per dag, reviseren a +/- 25 gulden per stuk, dat zijn inclusief de zaterdagmorgen 11 machines per week = 275 gulden per week.

Ik verdiende daar 17,50 netto per week.

Na verloop van tijd kon ik een etage lager komen werken, op de “Industrie afdeling” meer gecompliceerde machines en nog leuker werk, dhr Wim Edenburg was daar chefmonteur en een aardige vent.

Voor de rest was het daar een vrij gevochten bende, bijvoorbeeld twee collega's van zo'n 25 jaar die in de weekeinden veel in de kroeg zaten, sliepen regelmatig hun roes uit onder de werkbank, in een grote lange houten kist vol met lorren, om machines te proberen, het was net een ledikant te gek zoals ze daar lagen te snurken. Ik rookte niet, dronk niet, en sportte regelmatig en fietste veel. Ik kreeg het in mijn kop om een 3 weekse liftvakantie door Europa te maken.

Een probleem, ik had maar 14 dagen vakantie per jaar, dus heel ouderwets een briefje inleveren bij de chef, dat je de directeur wilde spreken.

Singer was een zeer conservatief bedrijf met een gereformeerde directeur uit Middelharnis.

Die kwam iedere morgen met de stoomtram naar Rotterdam en na 1 week mocht ik langs komen.

Ik leg uit wat ik wil, namelijk 1 week langer vakantie voor eigen rekening, om iets van Europa te zien.

Ik word als een geslagen hond direct terug gestuurd naar de werkplaats.

Hoe ik het in mijn hoofd haalde om zoiets te vragen, ondanks dat ik daar onder goede leiding een interessant vak leerde dacht ik: *“Val dood idioot”*.

Ik kwam Koos Lugtigheid mijn oude klasgenoot van de Bavo-school tegen en vertelde hem van mijn negatieve ervaring bij Singer.

Koos zijn oudere broer Arnold was juist terug van een reis op de Coaster Ms Fedala een koel, annex vriesschip van de rederij Dammers en van de Heide, welke kantoor hield te Rotterdam.

Die boot was 67 meter lang met een koelmachine kamer op het dek.

Arnold vertelde me dat ik mee kon als 4^e Machinist, ik zou geen problemen hebben met Singer omdat een job aan boord voor de Nederlandse economie belangrijker was dan een job aan de wal.

Tuis een en ander besproken en mijn vader was faliekant tegen, "Je leert een goed vak en aan boord komt er niets van je terecht" (hij had 2 broers als zeeman en dat waren niet zulke besten).

Toch een monsterboekje gehaald, Wim Edenburg mijn chef bij Singer zei: ik meld je over een paar dagen wel afwezig, dan ben je toch al weg. Zo gezegd zo gedaan, belt die enge directeur mijn moeder "Als Frans niet direct terug komt eisen we 150 gulden per week van hem.", zegt mijn moeder hoe kan dat nou hij verdient bij jullie maar 17,50 per week.

	1e foto opgenomen de 14. mei 19. 56.		ADRESSEN VAN DE HOUDER (NOODGEVALLEN)		
	2e foto opgenomen de 19.		Datum	Straatnaam en nummer	Gemeente
Naam	JAN DEN HEUWER		14.5.56 Hamburgerstraat 61 Gottenveen		
Voornamen (triale)	Franciscus Marinus				
Geboorteplaats (Gemeente, op land en zee)	Gottenveen				
Geboortedatum (dag, maand en jaar)	6 augustus 1927				
Nationaliteit	Nederlands				
Langte	1.78 cm.				
Gewicht	76 kg.				
	Afdruk rechterwaaier	Bijzondere kenkens:			
		Handtekening van de houder:	Frans den Heuwer		

Mijn monsterboekje

MS Fedala

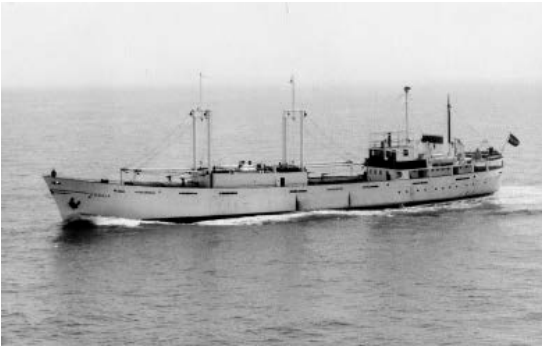
De Zeeman

Op die boot was ik 4^e Machinist in de koelmachinekamer, op dek dus, ik had nog nooit een Dieselmotor of compressor gezien, dus opletten wat ik moest doen. Snel de belangrijkste dingen geleerd zoals: temperaturen opnemen binnen en buiten en in de ruimen, oliepeil controleren van de compressoren en motoren.

Ik kon direct afmonsteren wanneer we na 3 weken weer in de thuishaven Rotterdam zouden afmeren. Zodat ik toch mijn reis kon maken.

“Blijft die boot 11 maanden weg”

Eerst enkele korte reizen gemaakt, Casablanca- Rouaan en Algiers – Portsmouth en naar Kreta druiven halen voor Haïfa (Israel) en geen tijd om in die mooie bergen op Kreta te kijken, omdat de druiven gekoeld moesten worden, en daar moest je bijblijven.

Veel Kretenzers kwamen in traditionele kleding met paard en wagen naar de haven om hun druiven te brengen, echt prachtig.

We kregen van het hoofdkantoor

opdracht om een “pendeldienst” te varen tussen Haïfa en Massawa. In Haïfa cement laden dan door het Suezkanaal naar Massawa (Ethiopië) varen, daar lossen en dan “kosjer”vlees laden voor Haïfa.

Dat ging enkele keren goed, tot we op een bepaald moment weer richting Suezkanaal varen en worden aangehouden door een motortorpedoboot van de Egyptische marine.

Er wordt gevraagd: “Waar ga je naar toe Kapitein?”

Zoals gewoonlijk naar Haïfa antwoordde kapitein Kramer.

Dat ging dus niet door, omdat de Sinai oorlog in 1956 tussen Israël en Egypte net enkele uren daarvoor was uitgebroken.

We werden gesommeerd naar Port Affiq te varen een klein vissersplaatsje aan het Suezkanaal.

De lading werd als “oorlogsbuit” gelost, en wij mochten niet van boord.

's Avonds werd er veel geschoten, men was bang voor een invasie van Israëliërs.

In de eerste twee weken vielen er ongeveer 45 doden door geweervuur op elkaar onder de Egyptenaren. Schepen werden gebombardeerd en andere werden tot zinken gebracht in het Suezkanaal.

Wij aan boord werden niet gefourageerd dus weinig eten en drank, we moesten zelfs het kleine beetje wat er nog was rantsoeneren, de spanningen onder de 17 koppige bemanning namen alleen maar toe.

De rederij stuurde eten in blik voor de kerstdagen, ook dat werd in beslag genomen.

Na +/- 3 maanden mochten we weg met een lullig kaartje waarop aangegeven waar volgens de Egyptenaren zeemijnen zouden liggen in de Bay of Suez.

Ik als jongste voor in een werksloep en twee matrozen roeien. Ik moest kijken of er geen mijnen lagen, ongelooflijk dit zou je onder normale omstandigheden toch nooit doen. Het water was bijzonder helder en ik zag niets.

De coaster kwam zeer langzaam achterons aan, na enkele kilometers zei de kapitein, "kom maar terug aan boord, we zien wel".

Terug naar Massawa en weer vlees geladen voor de joden en naar Eilath gevaren. De “Golf van Akaba”, was door de Joden gelijk omgedoopt tot de “Golf van Eilath”.

Toen wij in Eilath aankwamen werden wij als helden ontvangen, wij bleken het eerste schip dat na de Sinai oorlog in Eilath afmeerde.

Er wordt door de bemanning gezopen en gevochten, op een gegeven moment staan de gebroken bierglazen in de deur van de kapiteinshut, ik denk van alle spanningen de

maanden.

Ik zag dat allemaal niet zo zitten en jong en onervaren als ik was, pakte ik mijn rugzak en geld, gaf een chauffeur van een koelwagen enige Israëliische Ponden en mocht meerijden naar Haïfa, ik dacht daar neem ik een boot naar Griekenland en vandaar kom ik wel thuis.

Ik kwam niet ver ten eerste lag mijn paspoort bij de kapitein in de kluis en ten tweede werden we enige tijd later aangehouden door de militaire politie, die daar direct na de oorlog veel patrouilleerde. Die lui zagen wel dat ik geen joods ventje was, ik werd terug gebracht aan boord.

De Kapitein dronken sloot me op in mijn hut en dreigde met mouterij.

Na Eilath zijn we weer teruggegaan naar Massawa waar we weer vlees innamen.

Ik nam afscheid van een negertje, welke ik maanden onderhouden had met kleding, eten en een beetje geld, als tegenprestatie ruimde hij mijn hut wel eens op, ik vertelde hem dat ik niet meer terug kwam en naar huis ging.
Ik zwaaide aan boord, hij zwaaide op de wal,
“met mijn vulpen” dat ettertje.

Terug door het Suezkanaal was uitgesloten dus
“om de Kaap” via Kaapstad, waar we nog enige tijd met motorpech hebben gelegen. De hoofdmotor bestond namelijk uit twee U boot motoren een met 4 en een met 5 cilinders. Deze waren aan elkaar gebouwd en waren te lang voor de fundatie van de boot, waardoor er regelmatig lagers uit liepen.

Ik had het toen gemakkelijk, als de temperaturen in de ruimen – 40 graden Celsius waren, dan konden de motoren uit en wanneer het – 20 graden Celsius werd, dan gingen we weer vriezen.

Arnold werd ziek en onder andere ik moest zijn wacht overnemen. In die tijd draaide ik 6 uur op en 6 uur af, 12 uur per etmaal dus, dat is erg vermoeiend, als je je gewassen hebt en gegeten, je hut aan kant, dan even slapen en weer werken.

Na verloop van tijd komen we toch weer in Europa aan, voor de kust ging Arnold van boord vanwege zijn malaria en ook een matroos die zwaar aan de drank was ging van boord.

De boot ging verder naar Rostock in het voormalig Oost-Duitsland, hier werd al het vlees gelost en gingen we
“op naar Rotterdam”.

Ik was blij toen we 's avonds alle lichten zagen op de Nieuwe Waterweg, bijna thuis.

Mijn moeder had ik via het kantoor elke maand geld gestuurd, ik dacht dat kan ze wel gebruiken.

Ze gaf me alles terug, dat is voor jou zei ze.

Er werd afgemonsterd met goed geld.

- a. Ik had veel "overtime" gemaakt.
- b. Veel gewassen voor de kok en de 1^e stuurman.
- c. Elke week had ik twee sloffen sigaretten gekocht en 1 liter Jenever dat verkocht ik in Israël met 300% winst

m.s. **FEDALA**

Captain: B.J.H.Kramer

1st Engin: C.J.Krug

Dammers & van der Heide's
Shipping and Trading Company Ltd
Rotterdam — Postbox 444

Technische Dienst

Port: Rotterdam

Date: 6 April 1957.

Mijne Heren,

Ondergetekende, B.J.H.Kramer, Kapitein van het m.s."Fedala" verklaart hiermede, dat de Heer P.A.v.d.Heuvel, op bovengenoemde schip heeft dienst gedaan als 4e.Machinist, vanaf 23 Mei 1955 tot en met 6 April 1957.

Gedurende deze tijd heeft hij zijn werk naar tevredenheid verricht en zich doen kennen als een uiterst net en betrouwbaar persoon.

Hij werd op eigen verzoek ontslagen.

Gezien:

C.J.Krug (1e.Machinist)

Hoogachtend,

B.J.H.Kramer (Kapitein)

Bij het afmonsteren kwam Kapitein Kramer naar me toe en gaf me toch een goed getuigschrift.

Mijn Europese tour

De bootreis was ten einde en de Europese trip kon beginnen. Mijn eerste vakantie met Piet was wel erg primitief en nu er geld was dacht ik:

“het moet nu beter”.

De oude militaire rugzak die ik aan boord had werd vervangen door een originele Bergan uit Noorwegen.

Deze kocht ik bij Carl Denig op de weteringschans in Amsterdam, dus op de fiets naar Amsterdam. Rugzak op je rug en op de fiets weer naar huis.

Een goede slaapzak kocht ik bij Mentora op de Oudedijk, ook een kleine benzine vergasser en een aluminium pannensetje kwamen daar vandaan, een simpel tentje uit de dump waar mijn vader een grondzeil in naaide.

De belangrijkste ingrediënten had ik, dus wat hield me tegen? *“Schoenen”*, mijn broers die zuinig waren boden me schoenen aan, en de instappers van Karel pasten mij het best.

Met liften ging het redelijk en na ongeveer een week zat ik in Oostenrijk, vandaar wilde ik over de *“Grossklockner”*. naar Joegoslavië, bij de voet van die berg aangekomen, was er halverwege een landverschuiving over de weg. Opruimen zou nog enige dagen duren.

Ik dacht dan doe ik het lopend, dus ik begon in Füsich.

Met ongeveer 30 Kg bagage en twee volle dagen lopen was ik boven, compleet met grote blaren op beide hielen, het was zo koud dat er niet te slapen viel, bij een boerderij waar ik 's avonds laat aanklopte mocht ik in de schuur slapen.

De volgende morgen werd mij gevraagd te karnen, wist ik veel wat dat was.

Het was een rond houten ding waar melk inging, en als je lang genoeg draaide werd het boter.

Na twee dagen bergaf kwam ik in een dorpje genaamd “Heiligenblütt” inclusief totaal bloederige voeten, de blaren zaten nu ook op en onder alle tenen, mijn voeten lagen totaal open.

Zoekend naar een winkel met goede schoenen kwam ik in een kleine schoenmakerij waar de eigenaar zelf complete schoenen voor de plaatselijke bevolking maakte, bergschoenen dus.

De schoenmaker bekeek mijn voeten, en schudde zijn hoofd. “Hoe haalt iemand het in zijn hoofd om op zulke schoenen over zo’n berg te lopen”.

Wat ik nu schrijf is absoluut waar:

Hij ging even weg, en kwam terug met een teiltje warm water, hij ging mijn voeten wassen (*alweer **geluk??***)

En smeerde er zalf op, trok mij toen een paar geiten wollen sokken aan, en zette me in een paar lichte bergschoenen, ofwel zware wandelschoenen.

Het geheel zat perfect, ik voelde werkelijk alle ellende van mijn voeten bijna niet meer.

Ik bedankte hem en betaalde graag.

Hij had wat onnozelheid betreft gelijk, want ik pakte mijn oude verrot gelopen schoenen in, en zond ze voor een hoop geld terug naar Rotterdam.

Ik kon weer verder en de te volgen route zou me voeren over de Ljublepas tussen Oostenrijk en Joegoslavië.

Wanneer ik goed en wel de grens over ben, merk ik dat de Duitsers het in Joegoslavië niet gemakkelijk hebben gehad. In een ravijn zie ik een kapot geschoten "Pantzerwagen" van de moffen liggen.

Joegoslavië is een grote wandeltocht, de grote zwarte auto's die op de doorgaande wegen reden waren van de communistische partij en namen mij niet mee, en veel overig verkeer was er niet.

Ergens bij een boer kocht ik eieren, hij liet mij een mooie Zeiss verrekijker zien, had hij van de moffen overgehouden. Hij wilde hem wel ruilen voor mijn schoenen, voor geen 10 kijkers had ik dat gedaan.

Lopen en nog meer lopen, soms een lokaal treintje of een bus, het was allemaal zo primitief dat, voor ik het door had Albanië binnenliep, wat toentertijd zeer gesloten was.

Via Albanië kwam ik in Noord-Griekenland, hier ging het liften beter, en al spoedig bereikte ik Athene.

Tijdens het bezichtigen van de Acropolis, liet ik me insluiten zodat ik daarboven de nacht doorbracht.

Het doel was Kreta, het eiland waar ik met de boot was geweest, en geen mogelijkheid had gehad om er rond te kijken.

Voor weinig geld overgevaren met de veerboot naar Heraklion op Kreta.

In die tijd, we spreken dus over 1957, was het hoogste gebouw 3 verdiepingen in Heraklion, het was een simpel hotel en ik sliep daar.

De volgende dag via de kust verder, enige nachten gewoon op het strand geslapen, de tent gebruikte ik al geruime tijd niet meer.

Op een avond kom ik in een soort cafeetje, neem wat te drinken, en vraag of ik daar kon slapen, want af en toe een bed is ook niet verkeerd.

De man zegt dat ik boven een plaatsje kan zoeken, met moeite ga ik met mijn 30 kg bagage het laddertje op, boven is het pikkedonker ten opzichte van de helder verlichte caferuimte.

Wanneer ik aan het donker gewend ben en enkele bedden met kinderen ontdek blijkt dat ik op het dak sta, onvoorstelbaar veel sterren en nog één leeg bed, dat neem ik maar.

De volgende dag zwemmen in de Middellandsezee met de kinderen en de cafebaas let op mijn geld en paspoort, hele lieve en eerlijke mensen.

De man stelt voor dat ik met zijn oudste zoon in het binnenland wijn ga halen bij zijn broer. Twee dagen lopen

Zijn "auto"

door de bergen en slapen bij familie, en aan het eind van de tweede dag komen we bij die jongen zijn oom.

We blijven daar een dag en ik blijf een bezienswaardigheid te zijn, we kunnen wanneer de dichtgenaaide geitenvellen gevuld zijn met wijn met een oude bus terug.

De mensen in de bus kijken me niet bepaald vriendelijk aan.

Totdat de chauffeur, met wie ik engels praat, vertelt dat ik uit Holland kom, wat niet een deel van Duitsland is en dat wij ook genoeg ellende van de moffen hebben gehad.

Ook ben ik in Anoia geweest, een dorp wat totaal door de SS uitgeroeid is, het verzet had in de nabijheid van dit dorp een colonne Duitse vrachtauto's met bemanning van bovenaf gestenigd en bekogeld met grote rotsblokken, erg primitief maar ook erg efficiënt, als represaille hebben toen de SS troepen het hele dorp plat gebrand en uitgemoord inclusief alle bejaarden en kinderen.

Heel indrukwekkend om daar te zijn want 1944 was nog maar zo kort geleden.

Na een maand op Kreta heb ik het eiland leren kennen als zeer vriendelijk, prachtige mensen met mooie koppen, en ik kan me voorstellen dat de Duitsers er tijdens hun bezetting geen vakantie konden vieren.

Terug naar het vaste land, richting Turkije kom ik niet verder dan Thessaloniki omdat ik geen visum heb. Terug in Pireus probeer ik met een boot over te steken naar Israël. Een kapitein vertelt me de volgende dag 's middags naar Haifa af te varen, ik kan mijn paspoort alvast afgeven. De volgende ochtend blijkt het schip reeds te zijn vertrokken, ik blij dat ik mijn paspoort bij me had gehouden.

Ik zet het uit mijn hoofd om via Israël-egypte – Noord-Afrika naar Spanje te reizen, en ga naar Noord-Griekenland terug. Ik breng nog een week op Corfu door, wat Engelsen in $\frac{3}{4}$ uur doen. En vaar vervolgens over naar Bari in Zuid-Italië.

“Eerst Napels zien en dan sterven”, was nog niet voor mij weggelegd, ik bezoek ook het mooie eiland voor de kust van Napels. En trek vervolgens naar het noorden.

Mijn moeder had voor mijn vertrek gezegd als je in Assisië kom moet je ook dat klooster van je naamgenoot bezoeken, ik heb er ook geslapen en gegeten, de kloosterlingen waren heel aardig voor me.

Op naar Rome, de familie bezocht van de twee broertjes die ik bij ons thuis had laten slapen omdat ze na sluitingstijd bij de jeugdherberg, bij ons in de straat aankwamen en er niet meer in mochten.

Deze familie, de vader was chirurg, woonde bij de “Via Appia Antica”, de oude Via Appia is nog uit de tijd van de oude Romeinen, de karresporen staan diep in de stenen van de weg geslepen, ook de grote beelden van Romeinse veldheren staan er nog.

Die jongens hebben mij veel van Rome laten zien, erg mooi.

Via Italië naar Zuid-Frankrijk, heerlijke tijd regelmatig op je gemak je potje koken, op een gegeven moment was ik er zo behendig in, dat ik bijvoorbeeld enkele aardappels kookte en boontjes, dan een karbonade bakte, en dit alles ook warm wist op te eten.

Inmiddels ook contact met thuis gehad, ik moet in militaire dienst.

Ik vraag mijn vader geld over te maken naar een bank in Genève (*voor héél even had ik ook een Zwitserse bankrekening*).

Het plan is om via Duitsland naar het noorden te gaan, dan naar Zweden en te overwinteren bij de Lappen. Naderhand bezien toch niet zo'n goed idee na zoveel maanden in de zon.

Enfin het liften in Duitsland gaat goed, het is inmiddels september 1957, de zomer is over en slaap alweer geruime tijd in mijn tent in plaats van er bovenop.

Slecht weer en zeiknat sta ik aan de Autobahn bij Hamburg, niemand neemt zo'n verzopen kat mee, wat er gebeurde weet ik niet, maar opeens vond ik het genoeg.

Ik voelde me net een zwerver, koud en vuil van de blubber en geen goede vooruitzichten.

Ik draai me om, en ga richting Nieuwerschans in Groningen. Na de nodige uren kom ik aan de grens, en voor het eerst sinds maanden weer een hotelletje.

Heerlijk douchen, een warm bed en een goed maal voor je neus maakt alles weer goed.

De volgende dag lift ik met veel moeite naar Amsterdam, ik heb geen zin nog een dag te liften, en neem de trein naar Rotterdam.

Zo, het zit erop

De vakantie was van het vroege voorjaar 1957 tot eind september 1957, voor de lichter 57-4 was ik te laat, dus werd ik voor lichter 57-5 opgeroepen.

Tussen mijn terugkomst en de Militaire dienst, werk ik nog ca. 6 weken bij Singer, waar ik weggegaan was, de oude directeur was met pensioen en vervangen door een jongere, die zei: "jij was niet zo'n beste heb ik gehoord". Ik antwoordde: ik werkte naar tevredenheid en voor de rest valt het wel mee.

21 maanden Militaire dienst

Ik moet opkomen bij de lichte luchtafweer (lichte lua) te Ossendrecht, samen met Lou Butter, een jongen uit de straat, gaan we met de trein naar Bergen op Zoom.

De twee maanden vooropleiding zijn er om je discipline bij te brengen, schieten te leren met een oude Lee Enfield, kortom leren je mond te houden, en te luisteren.

Daar zit het probleem, alles moet snel en nog sneller, daar moet ik wel aan wennen, na zo'n lange vakantie zonder druk.

Wanneer zo'n instructeur zegt 's morgens: "opschieten, jij ook vd Heuvel", en je zegt alleen maar "rustig aan, de dag is nog lang" komt me dat op 14 dagen verzwaaard te staan, wat inhoud overdag gewoon dienst doen, en 's avonds na de dienst je eigen het lazarus lopen naar de wacht als de bel gaat, je daar melden, het is een groot kamp, en de bel ging vaak. Ik had gelukkig één voordeel, een prima conditie.

Want hoewel je de hele dag flink bezig gehouden werd, gingen Lou Butter en ik 's avonds naar de sportzaal, ze liepen ons er overdag niet uit, ook de instructeurs niet.

Na die 14 dagen “*verzwaard*”, dacht ik daar trap ik niet meer in, om mij zullen ze niet meer lachen, en ik hield me gewoon rustig.

Ook moest er aan het eind van de vooropleiding een aantal formulieren worden ingevuld welke betrekking hebben op je eventuele functie in het leger.

Ik zet overal een schuine streep doorheen en zet onderaan: “SURINAME COMPAGNIE”

ik dacht dan zie ik nog wat van de wereld. Aan het eind van deze dag moet ik bij een officier komen die zegt:

“wat moeten we nou met jou?” voor Suriname hebben we jou niet nodig, en je hebt niets ingevuld.

Hij stelde voor dat ik naar de kaderschool zou gaan, en werkelijk ik was zo dom dat ik niet wist wat dit inhield. Het werd me snel duidelijk.

De man vertelde, je wordt daar opgeleid voor sergeant, bij ons wachtmeester, dan slaap je met 2 of 3 man op een nette kamer, in plaats van met 20 man op stapelbedden met een strozak. Je hoeft ook niet met je mestin in de rij te gaan staan voor je eten, want het wordt netjes opgediend.

Je krijgt wekelijks redelijk geld in plaats van die schamele 75 cent per dag als gewoon soldaat.

Het klonk me goed in de oren.

Hij vertelde er niet bij dat de opleiding in Ede is, in een oude kazerne, en dat je er dan slaapt in ruimten voor 20 man met stapelbedden en strozakken. Die hokken waren zo oud, de ringen waar de paarden vroeger aan vast stonden zaten nog in de muur, waar buiten alles in loopkas moest zelfs als je naar het toilet of naar de kapper moest.

Goed ik dus naar Ede.

Daar leerde ik van alles, ook veel onnodige dingen.

Ik leerde goed schieten en pas me aan, aan de discipline die er heerst.

Ondanks alles kijk ik er toch naar uit om in de weekeinden naar huis te gaan, als ik thuis kom heb ik de helft van mijn militaire kloffie al uit voor ik boven ben.

Na 6 maanden ben ik wachtmeester en 1 maand later heb ik via de rijsschool mijn militairrijbewijs voor vrachtauto's

De onderofficier

Dan word je ingedeeld bij een paraat onderdeel in Nunspeet. Hier krijg je een hoeveelheid soldaten onder je beheer, en je wordt geacht hun van alles bij te brengen. Exerctie, wapenleer, ook hoe de kanonnen werken, op tijd voor de oefening, op tijd voor de les enz. enz.

Ik ben net in Nunspeet en 3 weken paraat, dan valt er een wachtmeester uit die trainde voor de vierdaagse in Nijmegen,

of ik soms interesse had die plaats in te nemen.
Na twee trainingmarsen en 2 blaren en nog meer bier
loop ik de vierdaagse succesvol uit.

Ik heb nergens een grotere hekel aan dan 's morgens gewekt te worden met slaan van een ijzeren deksel op een groot vuilnisvat, een hoop kabaal dat gebeurde op Ossendrecht en ook in Ede.

En veel collega wachtmeesters namen dat over. Ik nam me voor dat wat subtieler te doen.

Wanneer ik weekdienst had, wat inhield als eerste om 6:00uur op en om 6:30 alle 180 man wekken, en zorgen dat iedereen er 5 minuten later uit was, dan 45 minuten later 180 man in het gelid afmarcheren naar de eetzaal, zelf eten en alle lokalen schoon laten maken, dat alles voor het appèl.

Goed even terug naar 6:30uur, ik ging dan alle slaapzalen af en in plaats van de vuilnisbak te gebruiken zei ik luid:

“Goedemorgen heren het is tijd nu opstaan”

Wanneer ik na 5 minuten weer langs kwam, en er waren sommige gasten nog niet opgestaan, wisten ze bij mij dat ze een ½ uur toiletten schoon moesten maken. Ik had dus ook geen problemen op deze manier, en bijkomend voordeel er was geen herrie 's morgens vroeg.

De weekdiensten waren zwaar, als eerste eruit en 's avonds als laatste er in, toch deed ik het graag omdat alles bij mij gesmeerd liep.

Ook ben ik 3 maanden in Den Helder gedetacheerd geweest, de hele dag op de schietbaan en jongens leren met de punt 50 mitrailleur te schieten op luchtdoelen.

Het kamp was smerig en alles ook de kamers waren vies, ik heb toen overplaatsing aangevraagd naar het marine opleidingskamp, “Perfect” beter eten, eigen schone kamer, alles nieuw en zoals gebruikelijk bij de marine 1x per week Nassi.

Ook heb ik enige tijd in de zomer “boven de sterkte” gestaan, dat wil zeggen dat ze niets te doen hebben voor je. Met een pasje van de sportofficier kon ik de poort uit. En lag weken lang in het zwembad van Nunspeet.

Inmiddels leer ik Joke kennen bij mijn broer Karel die met haar zus is getrouwd, de nonnen van het huis waar ze intern is vragen dan ook: “wie is die lange donkere jongeman die je thuis brengt?” Joke is treuzelend met antwoorden, want ze is bang voor concurrentie.

Later komt ze ook bij ons thuis, samen met Riet Stovers een nichtje van mij, dat in dat zelfde tehuis zit.

Joke en ik kregen “verkering”.

Nadat ik mijn militaire dienst er op had zitten, heb ik gewerkt bij de gebr. Edenburg.

Wim Edenburg, mijn oude chef bij Singer was voor zichzelf begonnen en kon wel hulp gebruiken.

Hij had een werkplaats in de Coolsestraat en zijstraat van de West-Kruiskade.

Een garage als werkplaats

De garage was zowel werkplaats, magazijn als opslag. Primitiever werken was onmogelijk, en er was een zeer slechte verlichting, geen verwarming, geen toilet en geen telefoon.

Dus pissen in Café Cool, en bellen bij de sigarenwinkel aan de overkant.

Kom ik op een morgen in de werkplaats zoals gebruikelijk om 8:00uur, dreven de condooms en stront tussen de machines, opruimen dus die handel bleek de riolering verstopt , was de hele handel via een gat in het voormalig toilet omhoog gekomen omdat de pot verwijderd was.

Zelfs een goede bankschroef was er niet, ik er een kopen bij Jan Gast 75 gulden netto, en dan het commentaar van “was dat nou nodig?” Nou ik vond van wel. In de weekeinden werden er gemiddeld 5 of meer bankschroeven verzopen. Maar toch was Willem een goede baas, nooit je moet dit en je moet dat.

Willem die de leiding had deed alles vragend, Frans als je tijd hebt, neem dan die machine eerst, hij wist dat het dan goed ging.

Het was 's winters verrot koud, soms lag er 20-30 cm sneeuw tegen de grote garagedeuren, als enige had ik een gas pit, waarop ik een stuk ijzer lag als verwarming.

Als de heren dan om +/- 10:00 uur kwamen ging de gehele deur open en van, Frans pak jij even die machine uit de auto, weg weinige warmte.

Hierna naar Café Peters op de west-Kruiskade, koffie drinken voor 12 uur werd er door de heren niets gedaan. Ik heb er veel geleerd, ook hoe het niet moest. Mooie tijd maar erg spartaans.

Belangrijk was hoe je met klanten omging, dat heb ik van Willem geleerd, dat was al 20% van de reparatie. We werkten ook op zaterdag de gehele dag, in de middag was het dikwijls “collecteren”, we gingen dan de klanten af en Willem had altijd dezelfde smoes:, heeft u nog iets want we moeten Frans nog betalen, al die klanten hadden gebruikte machines op afbetaling.

Eerzaam burger en vader worden

Joke zag ik steeds meer, en we besloten na enige tijd om te gaan sparen voor “Later”.

Het “Later” lag al voor de deur, we gingen op onze manier uit, wat inhield dat ons uitje was om bij Martin’s lunchroom koffie of limo te drinken, te wandelen door de stad of in het Kralingsebos, wat ook leuk was .

Zo verstreek de tijd, en ik probeerde aardig te zijn voor haar, en zij was het al.

Joke als wees woonde indertijd bij haar Oom Theo en Tante Ans in de Engelsestraat, dus ik regelmatig laat naar huis met lijn 17 als ik haar had thuis gebracht.

Langzaam aan gingen we artikelen verzamelen voor “Later”, want ze zag het wel zitten met me.

Na 1 jaar moest ik alweer naar dienst, 3 weken op herhaling en in die periode raakt Joke zwanger, de rector van het weeshuis waar we dat moesten vertellen zei: “dat is niet mooi Frans wat je hebt gedaan”.

Inmiddels zat Joke sokjes te breien in de lunchpauze bij de gemeente Schiedam waar ze toen werkte.

We maakten elke week de balans op en in gedachten kochten we alvast de meest noodzakelijke dingen van ons armoedje. De hele trouwerij heeft overigens wel wat te weeg gebracht, het was een schande voor het huis (op de West-Kruiskade) als ik het aanstaande kind niet katholiek op zou voeden ging het trouwen niet door.

In het weeshuis trouwen zoals haar zus kon ook al niet, en een feest zoals mijn broer en haar zus aangeboden kregen al helemaal niet, toen ik ook nog vertelde dat ik er niets voor voelde om geknield voor het altaar te liggen was de boot aan.

We moesten maar zien in Schiedam was een pastoor met ruimere opvattingen want die had lang in Crooswijk gewerkt, die moest ons maar trouwen.

Uiteindelijk zijn we simpel getrouwd in die kerk en het burgerlijk huwelijk werd voltrokken op woensdag ochtend in het stadhuis van Rotterdam.

Wie mee wilde kreeg van mij een tramkaart en had dus vrij reizen.

“Geen feest dus”.

Joke haar oom Theo en tante Ans hebben echt geprobeerd er nog iets leuks van te maken. Joke was gelukkig heel nuchter in haar denken, ik stelde voor: “een feest en kou in de winter, of een Beckers kolen haardje met kolen voor de hele winter”. De keus was snel gemaakt,

We hadden geluk (*alweer geluk*) dat Karel en Ineke op de Oostzeedijk ons hun zoldergedeelte aanboden, en van de oude mevrouw beneden mochten we de achterzolder gebruiken.

De familie hielp met de boel vertimmeren, de keuken in het achtergedeelte bestond uit 2 oude deuren met een emaille bakje ertussen. Op de deuren werd hardboard getimmerd en daarop linoleum geplakt, een springveer eronder en een gordijntje ervoor.

Robbie werd geboren, en werd er in het keukenwasbakje gewassen, ik had er tegenover een werkbankje met zinken blad waar ik af en toe een naaimachine repareerde zodat we wat extra's hadden.

Ondanks de woningnood hebben we daar op de Oostzeedijk een gelukkige tijd gehad. En waren we onze medebewoners zéér dankbaar.

Joke zorgde voor het kind en mij, en ik voor de centen.

Nadat Rob geboren was hebben we de mogelijkheid gehad om de bloemetjes buiten te zetten. Op zaterdagavond wilde Ineke en Karel wel op Robbie letten.

Wij gingen dan regelmatig naar Wil en Arie Edenburg, die woonden in de Vletstraat in het Oude Noorden.

Met Wil en Arie gingen we dan naar echte Rotterdamse café's De vrouwen keuvelen en wij bijjarten met een goed glas bier.

Maar voor we weggingen moest Arie eerst in de teil, want een douche had hij daar niet, dit waren leuke tijden.

Dan op zondag wandelen met Robbie, om de nodige zuurstof op te doen, het ging ook wel eens anders dan ik dacht.

Zitten we op een bepaalde zondag aan de Groene Wetering op een bankje, val ik in slaap met mijn kop achterover, en snurken. Heeft Joke me daar zeker twee uur alleen laten zitten, en zij naar huis.

's Avonds waren wij aan de beurt om op te passen op de tweeling, die waren altijd heel lief, dus een makkie.

Na verloop van tijd kwam er een oud collega van Karel, waarmee hij had gewerkt bij de Klerk, vragen of Karel interesse had om vertegenwoordiger te worden in "winkelinrichting".

Onregelmatige werktijden, maar goed verdienen.

Niets voor Karel, die wilde altijd alles op tijd geregeld hebben, ook zijn eten om 6:00uur. Hij zei: vraag het maar aan mijn broer hierboven, misschien wil die dat wel.

Die kerel komt naar boven, legt een en ander uit en zegt: Dat kan je best, wij leiden je op, en geven je tekenles en je wordt vertegenwoordiger met een goed inkomen.

Wat hij voorstelde was aanmerkelijk meer dan bij wat ik bij Edenburg verdiende, en ik had op zaterdag vrij.

Willem Edenburg zei: Frans dat kunnen wij je niet betalen, maar probeer het een half jaar, lukt het niet of valt het tegen dan kom je bij ons terug, ik vond dat meer dan aardig van Willem.

Wonderwel lag het werk me wel, hoe ik met mensen om moest gaan had ik inmiddels wel geleerd.

abstracta[®]

In het eerste ½ jaar ging ik op zaterdag voor niks bij Edenburg helpen, want uiteindelijk was er 30% monteur weggefallen. Hij heeft dat altijd gewaardeerd.

Alleen als ik op zaterdag met Arie naar klanten ging om te werken ging hij staan lullen en ik werken. De klanten vroegen dan: is Frans weer terug? Ja zei Arie dan, hij werkt op zaterdag bij ons, hij zei er niet bij dat ik voor niets werkte alleen maar om hun te helpen.

Dat was dus niet van lange duur, Willem was daarover erg kwaad, over zoveel onbegrip van zijn broer.

De Vertegenwoordiger

Het verkopen als vertegenwoordiger ging steeds beter, ook wel eens met “Ups and Downs”, ik stond gedeeltelijk op provisie basis, dat wil zeggen je kreeg een klein basis salaris

deco
project

b.v. deco interior projekt
doetinchemseweg 29
postbus 22, nl 7050 AA varsseveld
tel. 08352-1856 - telex 45271

f. a. van den heuvel
adviseur

bergsingel 141^b
3037 GD rotterdam
tel. 010-655743

winkelinrichting
standbouw
display

en de rest moest je met provisie verdienen. Dat ging in de vakantie periode natuurlijk minder dan in het voor of najaar.

Maar over het algemeen ging het goed.

Jaar in jaar uit in de auto en 's avonds weer thuis, soms over blijven in Limburg, inmiddels is Albert ons gezin komen versterken, we spreken over 1963.

In dat jaar verhuizen wij naar de Bergsingel 141b, een ruim bovenhuis aan een mooie singel.

Het huwelijksleven gaat naar wens, Joke klaagt niet en ik heb het ook naar mijn zin.

We hebben met de kinderen

leuke vakanties en gaan kamperen in Lugano in Zwitserland. We kamperen daar aan een meer en de kinderen amuseren zich kostelijk, er gaat altijd wel een familielid extra mee.

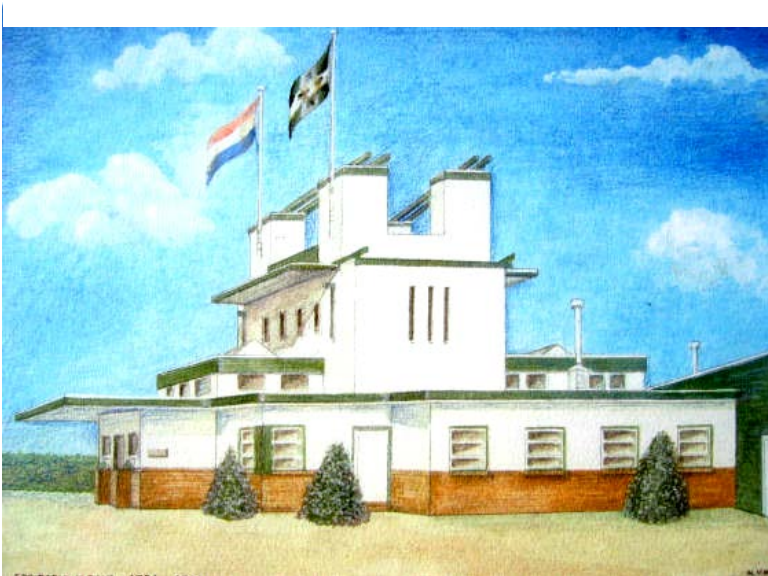
Voor de rest hebben we het goed. Met de verdiensten kunnen we ons goed redden en Joke hoeft niet elk dubbeltje om te draaien.

Op mooie zondagen gaan we met Peet en Nel Ham naar “ons plekje” een mooie groenstrook langs de provinciale weg naar Schoonhoven, we laden de kinderen, de tent, de soep en het bier in, en verblijven daar de hele dag.

Mooie tijden.

De schutter

Op een zondag wandelen we met de kinderen in het Kralingsebos en ik hoor schieten, dat deed ik in dienst goed en heb daar veel chocolade mee verdiend. Ik wil daar wel eens kijken, dan doe je dat toch zegt Joke.

De Sociëteit van de K.S.V.R.

Ik naar de K.S.V.R. op de Kralingseweg een oude “schietvereniging”opgericht in 1883 met toen veel oude heren van “gegoede komaf”. Mag ik even kijken?, een of andere oude man: wie bent u dan wel ?. ik stel me voor en hij gaat met mij mee naar de schietpunten, waar op 25 meter geschoten wordt met pistool of revolver.

Twee jonge kerels staan te schieten en ik kijk, komt er een, Jan Kruis (van Jan Jans en de Kinderen) naar me toe en vraagt: wil je het ook eens proberen?

Ja graag. De tweede schutter Peter Peters legt me een en ander uit, ook vanwege de veiligheid, ze geven mij een .22 revolver en ik schiet al een redelijke groep. Dat heb je meer gedaan zegt Peters, nou niet zozeer want in dienst schoot ik alleen met geweer.

Het is wel leuk en vraag hoe ik lid kan worden.

Enfin ik krijg aanmeldingsformulieren mee, en stuur ze ingevuld weer retour. Maanden hoor ik niets, en denk "dan niet". Dan ligt er opeens een uitnodiging voor een ballotage avond.

Ik word als lid aangenomen en betaal 75 gulden contributie per jaar, en kan er eventueel elke dag terecht dat was in december 1965.

Ik leerde er veel van Peter Peters, die graag zijn kennis deelde.

En dat werpt zijn vruchten af, want twee jaar later zit ik ook in het nationaal team voor pistool schieten vrij pistool en centre fire.

We worden genomineerd voor deelname aan de Olympische spelen van 1968 in Mexico, op de laatste selectie wedstrijden in Sankt Moritz komen wij net 1 en 2 punten tekort. "All in the Game"

Peters wordt meerdere malen kampioen van Nederland en ik word regelmatig 2^e, op clubwedstrijden kan ik hem regelmatig de baas.

De Kets de Vries trofee win ik in 1968, tot op vandaag, het is nu 2005, heeft nog niemand mijn score van 291 punten (max 300) weten te verbeteren.

Het schieten en alles wat daar mee samenhangt vraagt veel vrije tijd, maar geeft ook veel plezier.

Met het clubteam, waar ik in zit worden we Nederlands Kampioen Militairgeweer 300 meter 3 houdingen (liggend, knielend en staand) het record blijft 7 jaar in ons bezit.

Ook de jongens amuseren zich bijzonder op de militaire schietbanen te Breda en Leusden.

Ook doe ik mijn portie in de wedstrijdcommissie en neem deel in het stichtingsbestuur en wel voor twee perioden, mijn taak was

de inkomsten veilig te stellen door schieturen te verkopen aan verenigingen, gemeenten en de overheid. Beide keren gaat me dat goed af, en de stichting is blij met mijn activiteiten. Joke en ik hebben door de jaren heen leuke avonden en zondagmiddagen beleefd op de Koninklijke Scherpschutters Vereniging Rotterdam.

Als vertegenwoordiger heb ik veel vrijheid om mijn werk zelf in te delen, wat inhoudt dat er ook door de week mogelijkheden zijn om te trainen.

In totaal is de periode welke ik er als actief lid van de vereniging geschoten heb, succesvol geweest

Thans ben ik nog steeds lid, doch schiet niet veel meer, maar ben mentaal nog niet zo ver dat ik mijn lidmaatschap op kan zeggen.

De periode als vertegenwoordiger had ook zijn leuke kanten
Met mijn collega's, bijvoorbeeld op beurzen hadden we altijd
veel lol.

Leuke dagen “Modebeurs in de RAI”

Een grote modebeurs, en wij staan er met een stand voor
winkelrichting, onze architect vond het leuk om er een
spiegelvloer in te leggen, het was de periode van “korte
mode”, vrouwen dorsten de stand niet in.

We hadden ook modepoppen in de stand met grote pruiken in
blond, blauw en oranje.

In de jaren 70 was Adele Bloemendaal zeer populair met het
lied “Malle Babbe”.

Wij de drie vertegenwoordigers, met pruik op Malle Babbe
zitten zingen, alsof het een songfestival betrof. Gillend van de
lach.

's Avonds altijd feest, veel eten en nog meer drinken, Giel die
op een morgen een enorme kater aan de avond ervoor had
overgehouden, had het niet meer. Ik zeg “Giel ga achter de
stand op die grote kar liggen op die rollen tapijt, hij wilde wel
maar durfde het niet, hij dacht als ik slaap rijden ze mij door
die hele hal, natuurlijk was dat de bedoeling geweest.

Na een uur had ik een pracht idee, Giel ga naar de E.H.B.O.
daar hebben ze een brancard, zeg dat je niet lekker bent, dan
kun je daar even lekker slapen.

Enfin wij naar de E.H.B.O. een kenau van een verpleegster
ontfermde zich over hem. “ doe uw schoenen even uit en uw
stropdas af, daar lag hij achter zo'n soort kamerscherm.

Ik wenkte de zuster en zeg tegen haar: “Hij wil het niet zeggen, maar hij had hartkloppingen.”

Wat is het geval, na ongeveer 30 minuten komt er een ambulance met gillende sirenes langs de RAI gescheurd op weg naar????.

Giel hoort dat en denkt dat is voor mij, springt van die brancard, pakt zijn schoenen en stropdas en holt naar naar onze stand terug, en zegt: als ze me meenemen ben ik voorlopig nog niet thuis.

De standwerker

Tegenover onze stand staat een soort marktkoopman, die dikke viltstiften, die onder andere door slagers en groenteboeren op hun winkelruiten gebruiken, op een flip-over te demonstreren.

Op een gegeven moment vraagt hij ons even een oogje in het zeil te houden omdat hij naar het toilet moet.

Wij bladeren enkele bladen verder op de flip-over en schrijven met grote letters **KUT** op het blad, en slaan de rest van de bladen terug.

Die kerel komt terug met zijn grote waffel en gaat verder met demonstreren van zijn spullen. Komt op een gegeven moment op het beschreven blad, hij kwaad en wij lol.

Mooie tijd en prachtige dagen.

Even een stukje omrijden

Giel als Amsterdammer altijd sterk overdrijvend heeft een verhaal: “ik heb een klant in Leeuwarden, een vrouw met een prachtig lijf, maar met een kop. De ene helft normaal en de andere helft 30 cm doorgegroeid, het oog staat zo’n 8 cm hoger dan de normale kant”.

Ik geloofde het niet, we waren toen zo vrij gevochten, dus ik zeg OK dat wil ik zien, dat is goed zegt Giel wij gaan naar Friesland. Hij met een rot smoes dat mens gebeld, “Mevrouw ik krijg een nieuwe collega en wil hem graag uw winkel laten zien.” Enfin wij naar Leeuwarden.

Komt ze de trap af, ik dacht nou niet gek. komt ze lager zie ik die kop, ik ben gelijk met mijn kop onder een toonbank gedoken, ik had het niet meer.

Ik van “mooi mijnheer Hoogendorp zo’n ingebouwde papierrol”.

Onvoorstelbaar dat dat kon, hij had niet overdreven, helemaal niet zelfs, die kop was groter.

Hoe zielig het ook was, we hebben op de terugweg in Amsterdam maar de nodige biertjes genomen, toen ik ’s avonds thuis kwam deden mijn kaken zeer van het lachen.

Ik heb toen wel slecht geslapen, wat was ik blij toen ik de volgende ochtend wakker werd met Jodocus naast mij.

Op een gegeven moment vond de directie dat de bestaande Verkoop leider op moest stappen.

Na verloop van tijd moest de functie aangevuld worden, en men vond dat een van ons drieën best die vacature in kon vullen.

Ik was hierop tegen omdat ik vond dat je een goed verkoopteam in stand moest houden, de directie drukte door en we moesten getest worden voor deze functie.

Giel Hoogendorp zag zich zelf reeds als verkoop leider, zo ook Piet Jansen.

Zelf had ik geen interesse omdat leiding geven met een directie van Achterhoekers geen eenvoudige opgave is, zeker als je recht voor zijn raap bent.

Ik wilde ook persé de resultaten van mijn test weten, daar wilde men niet aan, dus weigerde ik. Op het laatste moment ging men overstag en als enige kreeg ik mijn test te lezen. (Hieruit bleek dat ik niet stond te springen) Waarom wilde ik dat?

In de Achterhoek was het gebruikelijk dat dit soort gegevens niet vertrouwelijk bleven.

Ook sprak ik met mijn twee collega's af, wie het ook zou worden, we zouden collegiaal elkaar minimaal één jaar steunen.

Buiten verwachting werd Piet Jansen Verkoop leider, tot ergernis van Giel Hoogendorp, ik heb hem jankend moeten troosten in de Gouden Leeuw in Laag Keppel.

Hij verbrak de afspraak en ging per omgaande weg, werkte 1 jaar voor een firma in Breda, een oplichter, hij kreeg er maar 6 maanden salaris.

In die tijd was er een vacature bij Lundia ook in Varsseveld. Ik had het bij Deco-Project nog steeds naar mijn zin en gaf deze info aan Giel. Hij is daar gaan werken en heeft het jaren achtereen goed naar zijn zin gehad.

Met Giel en Miep hebben we veel leuke weekeinden in Parijs gehad, en met de kinderen veel plezier met onze gezamenlijke weekeinden in het Vennebos. Samen aan tafel, maar eerst een paar kilogram mosselen spoelen in het bad. Goed eten, veel drank, veel plezier kortom goede jaren.

Giel & Frans

Op een gegeven moment vonden de diverse directies in Varsseveld dat ze elkaar “het balletje moesten toespelen”, Na verloop van tijd geef ik Giel door dat hij een collega moet inschakelen voor een magazijn inrichting bij een toekomstige klant van mij, die kerel maakt een offerte voor dat magazijn en verteld dat een houten inrichting voor de winkel bij Lundia voordeliger is dan bij ons, ik kleun de order mis.

Ik vind dat Giel medeverantwoordelijk is voor deze handelswijze “*einde langdurige vriendschap*”.
Ik heb nooit meer een “balletje” toegespeeld.

Hufters

Na 23 jaar ging het fout, ik had de grootste moeite om omzet te halen in een periode dat de bouw op zijn kont lag en wij als inrichters een half jaar later de klap kregen.

Mijn baas belde 's morgens om 8 uur op, wat nog nooit gebeurd was, ik moest niet weggaan, ondanks mijn "belangrijke afspraak"men moest mij dringend spreken.

Het bleek dat ze om 8 uur al in Rotterdam zaten, en om 8:30 belden ze aan. Mogen we boven komen?

Ook al zo raar, dat vroegen ze nooit. Kort en bondig, met het vingertje naar mij, in mijn eigen huis van: "Hoe heb jij die betaling van Emous Sport in Vlaardingen geregeld?" (Een interieur van Dfl.55,000 toentertijd). Ik begreep het niet direct, Joke die meer wakker was dan ik zei: begrijp je het dan niet? Ze komen dat geld bij jou halen.

Ik vroeg wat de bedoeling was, men wilde per ommegaande van mij weten hoe het een en ander zat. Wanneer ik opheldering gaf zou men overwegen geen verdere stappen te ondernemen.

Ik wist werkelijk nergens van, wat bleek, er was op de zaak al enige tijd een intern accountants onderzoek aan de gang, er was Dfl. 200.000,= zoek. Met mijn verkopen ging het niet goed en men dacht dat: "hij zal wel een noodsprong hebben gemaakt". En nu hebben we de oplossing.

Maf gedacht, er was ook geld zoek van een klant in Groningen en een in Almere, en beiden vielen buiten mijn rayon, en ik was daar ook nog nooit geweest.

Mijn mentaliteit was, ik heb zoveel goede jaren gehad, na deze magere jaren zal er wel weer een omslag komen, en je verlaat niet het schip in moeilijkheden.

Na enige tijd vroeg ik een bevestiging van de opmerking van Joke. Nou zeiden de twee heren, zeg jij dan eerlijk hoe het zit! Ik werd wit, witter dan het plafond en zei: “als jullie niet binnen twee minuten beneden staan, schiet ik jullie de trap af”. Ze vroegen aan Joke of ik dat meende, Joke zei als Frans ja zegt, bedoelt hij ook altijd ja. Dus ik zou maar gaan. Deze situatie was het begin van het eind.

Ik heb gelijk die klant in Vlaardingen gebeld, die zei: “ze zijn zeker bij je aan de deur geweest voor geld?” Ik zei hoe komt u daar nou bij?

Zeg maar dat het niet waar is zegt die klant, ik, ja het is zo. De zeer correcte klant zei, kom maar naar Vlaardingen dan gaan we samen naar de bank, en heb je je geld.

Het bleek dat hij nooit een factuur had ontvangen, hij had mij wel meerdere keren gebeld van “zo goedkoop als bij jullie koop je nergens”.

Ik had dat niet door, want als er geen klachten waren, behoefde ik ook niet achter geld aan te gaan.

Joke adviseerde mij dat niet te doen, laat ze dat geld zelf halen, anders lijkt het misschien zo dat je toch wat hebt geregeld.

Na enige uren heb ik toen een ouder directielid gebeld, en hij vertelde me dat ze dat nooit hadden mogen doen, maar het leed was reeds geschied.

Ik wilde weten hoe en wat, het bleek dat de administrateur diverse klanten nooit een factuur had gestuurd, hij was daarmee te laat en was bang om op zijn donder te krijgen, hierna was hij gaan schuiven met geld. Op den duur liep dat vast.

Hij kreeg diezelfde morgen nog ontslag, of moest het na 25 jaar zelf nemen, hij koos voor het laatste.

Ik wilde dat de directie zijn verontschuldiging naar mij aanbood, maar het enige wat zij konden zeggen was, “Je moet niet zeiken, alles was nu toch in orde”.

Na een half jaar had ik een zenuwtrek in mijn been, ik reed me diverse keren bijna te pletter, als ik naar Varsseveld ging was het alsof ik naar mijn graf ging.

Kortom ik functioneerde op alle fronten slecht, en verkocht steeds minder.

Ik ben toen naar de bedrijfsarts geweest en de hele boel uiteengezet, in overleg met hem werd er een afspraak met de directie gemaakt op een vrijdagmiddag om 17:00 uur.

Hij wilde erbij zijn omdat hij vermoedde dat ik niet alles onder controle had.

Na een uur wachten kwam het eerste directielid aan, half kachel, de dokter nam dit niet en ging naar huis, hij adviseerde mij hetzelfde te doen.

“Ik ben er nooit meer teruggegaan”.

Een periode brak aan, van wat nu ik ben bijna 50 jaar, en hoe nu verder met het oog op de toekomst.

Op advies van die bedrijfsarts heb ik me ziek gemeld, met het idee ik laat het voorlopig eens bezinken, waar ik 23 jaar klaar stond, om ook de rot klussen op te knappen, kreeg ik nu zo'n afknapper van het bedrijf dat het moeilijk was om me weer met hart en ziel in te zetten.

Via de dokter, een arbeidsspecialist en een psycholoog ging ik enige maanden later de WAO in met een lage uitkering omdat die gebaseerd was op de verdiensten van de laatste drie jaar. Na verloop van tijd, werd ik voor een laatste gesprek uitgenodigd door de dokter, de arbeidsspecialist, de psycholoog en twee arbeidsbegeleiders 5 man in totaal dus. Dit gesprek zou plaats vinden met het oog op **mijn** toekomst.

Om 16:00 uur, ik was mooi op tijd, na 30 minuten kwam de arbeidsdeskundige en vertelde me dat de rest verhinderd was en dat hij ergens zijn vrouw moest ophalen.

Ik zei dat ik er begrip voor had en dacht: "*sterf allemaal*".

Onvoorstelbaar hoe overheidsinstanties zo kunnen werken, al die mensen die rapporten maken en je zogenaamd willen helpen.

"Ik ben ook daar nooit meer teruggeweest".

En heb er ook nooit meer iets van gehoord.

In die periode, en ook al enkele jaren daarvoor (zij het op zeer kleine schaal) maakte ik messen in mijn vrije uren, dus ook in

Mijn werkplaats bij Edenburg

de weekeinden.

De eerste vijf messen verkocht ik al snel aan jagers op de K.S.V.R.

Snel daarna raakte de fa. Klötzli in Bern geïnteresseerd, ik kon daar messen in consignatie neerleggen, de verkoop ging snel en ik kreeg mijn geld.

Het gevolg was dat er meer en meer interesse kwam voor mijn messen en kort daarna waren er winkels in Düsseldorf, Parijs en Brussel die "Hillknives" in hun assortiment opnamen.

Toen ik eenmaal besloten had alle ellende achter mij te laten ben ik 70-80 uur per week gaan werken om te kijken of er een redelijke toekomst in zat. Ik wilde officieel verder.

Ik heb toen alle info opgevraagd bij de Kamer van Koophandel te Rotterdam, als messenmaker ingeschreven worden kon niet zonder diploma's. Na veel discussie ben ik accoord gegaan om als messenslijper en polijster van materialen ingeschreven te worden. Ik werd toen officieel messenslijper en onofficieel messenmaker.

Slijpen op de machine van "Willem Bouman"

Messenmaker

Terwijl ik nog vertegenwoordiger was, had ik al een kleine werkplaats bij Willem Edenburg om messen te maken, ik mocht er geen huur, electra of koffie betalen, waarschijnlijk vanwege mijn inzet welke ik in het verleden getoond had. Willem Bouman, een goede bankwerker bouwde voor mij een bandslijpmachine naar tekening, welke ik 1:1 getekend had, een prima machine. Ik heb er veel messen op gemaakt.

Maar na verloop van tijd kijk je uit naar een machine met meer mogelijkheden, de Techni Show te Utrecht bezoeken dus. Daar zag ik een degelijke Duitse machine op een Duitse stand.

Henk en ik naar Duitsland om op de fabriek zo'n machine uit te proberen, op de "Probezimmer" trachtte ik een mes te slijpen, er stonden verkeerde banden op maar ik had al snel gezien dat dit een perfecte machine was voor een "Messenmaker".

De oude directeur van dat bedrijf Herr Löser kwam langs, ik zag een gouden dasspeld in de vorm van een jachtgeweer, een jager dus, ik op mijn beste Duits "Sollen wir einige schöne Jagdmesser tauschen für eine gebrauchte maschine?"

De oude man: "Da müssen Sie mit meiner Sohn über reden" ik had nog nooit van het woord "Reden" gehoord, Henk ook niet, maar wij naar boven, Herr Löser jr. zat aan een grote mooie ovale tafel, ik de messen getoond, is ruilen mogelijk, vroeg ik?

Het was twee minuten stil toen zei Herr Waldemar Löser lachend OK, maak 1 mes voor mijn vader, 1 voor mijn broer, 1 voor mijn vriend en 2 voor mij. 5 stuks dus, als extra bood ik aan om in elk mes een zilveren ovaal te maken met de initialen van de eigenaar, dat vond hij prachtig.

Hij blij en ik zicht op een goede machine. Voor de Kerstmis de messen afgezonden en in januari gebeld of hij tevreden was. Nou dat was hij, dan had ik graag eerdaags de machine thuis, hij was verbaasd, je had hem al lang moeten hebben zei hij. Na enige ruggespraak vertelde hij, morgen heb je hem bezorgd met eigen vrachtwagen.

De volgende dag werd niet de gebruikte maar een compleet nieuwe machine in een houten krat afgeleverd. Compleet met diverse hulpstukken en onderdelen en een hoeveelheid banden voor een jaar productie.

Tot vandaag hebben we een zeer goede en vriendschappelijke relatie met de familie Löser, de derde generatie welke ik van kleins af aan op heb zien groeien zijn nu directielid en hebben zelf kinderen. En Albert hun leeftijdgenoot heeft op zijn beurt weer een zeer goede verstandhouding met deze heren.

De hele familie vindt het prachtig mooie messen te verzamelen, welke gemaakt zijn op hun machines. Albert is intussen in dienst bij Willem Edenburg, de geschiedenis herhaalt zich, is actief en leert veel van de Edenburgers, na verloop van enige jaren, komt een kleinzoon in het bedrijf hij leert snel, en Albert kan 1 dag in de week bij mij werken. Hij draait de schroefjes en helpt met messen vormen en afwerken. Hij raakt steeds meer betrokken in het messen vak.

“The Lady”

Door de jaren heen krijgt Hillknives in Europa een goede naam en in 1988 is het nodig om een eigen ruimte te huren. We gaan naar de Insulindestraat waar we twee bogen huren van de NS, onder de Hofplein spoorlijn. Na de nodige verbouwingen hebben we hier een fijne en goed geoutilleerde werkplaats.

De verkoop van messen gaat naar wens, Albert ontplooid zich als een goed vakman en diverse Wapenfabrikanten, zoals LeBeau-Courally en Korth bestellen speciale stukken voor bij hun allerbeste wapens.

Een mes voor LeBeau-Courally

Rob en Anita gaan voor een weekendje naar Londen, ik geef ze het adres mee van Asprey in Bondstreet het blijkt een behoorlijk chique tent voor de upperclass met bewaking zowel buiten als binnen, Anita twijfelt of ze er wel binnen kan in een spijkerbroek, maar Rob sleept haar mee, enfin een gesprek met de chef van de wapenafdeling volgt, en die vraagt verbaasd waar wij de informatie vandaan hebben dat zij messen willen verkopen, het blijkt dat er vlak voor die tijd een directie vergadering is geweest om uit te zoeken wie er eventueel benaderd zou kunnen worden om aan Asprey te kunnen leveren, hieruit volgt een langdurig en vruchtbaar contact. (**Weer geluk**)

Een Vriend

Ik heb in mijn leven maar één vriend gehad waarmee ik zoveel “lief en leed” mee heb gedeeld als Peter Peters, ook sportief hebben we veel gedeeld. Hij gaf me dikwijls adviezen, en ook ik kon hem op bepaalde momenten in zijn leven helpen. Later trok Albert veel met hem op, ik zei altijd tegen Albert luister goed naar Peet maar vergeet ook niet zelf te denken, jammer genoeg overleed Peter Peters vlak voor hij 60 jaar zou worden.

Ik denk nog elke dag aan hem.

Peet

We hebben nu contact met dhr. DuBois in Zwitserland, directeur bij Robergé, waar men horloges maakt van US \$ 100.000 en meer, hij geeft ons goede adviezen.

"The Beagle"

Dan komt er een tijd dat je zit te mijmeren, met je vrouw over de voorbije jaren.

Als ik dan zeg: vroeger dacht ik altijd, ik zou wel eens in Canada willen kijken.

Je bent dan al over de 50, en Joke zegt dan: Ik zou dan maar opschieten, want je kan nu nog in een tentje slapen zonder pijn in je rug.

In de krant lees ik een artikel: "Frits Admiraal gaat 3000 km in een kano de Yukon af".

Ik bel hem op, hij blij, wilt u me sponsoren? Ik vraag of hij wel goed bij zijn hoofd is, als ik voldoende geld had ging ik zelf wel, zei ik.

Maar heb je een goed mes? Dus niet.
Ik maak een groot kampmes voor hem, met een klein vilmesje op de buitenzijde van de scheep. Hij is er blij mee

Twee jaar later boek ik een kano trip bij hem, voor de "Big Salmon River" in de Yukon Territory, ongeveer 450 km kanovaren, het wordt door onvoorziene omstandigheden de "Teslin River" zelfde lengte, en ook erg mooi. Ik peddel het hele stuk alleen, met veel vracht voor in de kano en val 12 kg af.

Het werkt als een verslaving enkele jaren later in 1990 gaan we met 8 man in 4 kano's de Upper Stikine af in British Columbia een schitterende trip.

Joke zit liever in de zon en gaat naar Griekenland samen met Corry Warner, een oude vriendin van haar.

In 1996 wordt er in Stolwijk een 10 meter lange “Voyagers Canoe” gebouwd in twee delen, die wordt naar Canada verscheept en 1 ½ maand later vliegen wij naar Whitehorse om met 7 man een 1350 kilometer lange tocht te varen met deze kano.

Via de Eagle-Porcupine-Yukon River varen we boven de poolgrens een schitterende tocht met op het eind zeer slecht weer en grote spanningen onder de bemanning.

Het vereist veel aanpassingen om met 7 man op enkele m2 de hele dag te bivakkeren, aan het eind zijn de omstandigheden slecht, de ene helft praat niet met de andere helft.

Later hierover sprekend met een instructeur “Survival” van het Korps Commando troepen, die zegt: je had vóór de trip langs moeten komen voor goede adviezen. Deze commando's, in kleine groepjes opererend hebben na 10 dagen dezelfde problemen.

Gelukkig is de situatie op een natuurlijke wijze bijgelegd, zodat er weer een goed contact is met de voormalige kanovaarders.

De jaren verstrijken, de jongens hebben nu zelf een gezin, en op hun beurt kinderen. Alles loopt gelukkig goed in de familie.

Het geluk stopt even

we worden ouder, en dat voelen we ook, op een avond in 2001 kom ik thuis en kijk om 7 uur 's avonds tv. Joke zegt: wat heb je, je ziet zo bleek?

Ik begin te zweten en het water loopt in stromen van me kop. Ik probeer te gaan staan en val pardoes om, paniek in huis, Albert gebeld, hij belt vervolgens onderweg direct de dokter, zijn vervanger komt 30 minuten later, hij denkt dat ik een maagbloeding heb, ik kan niet praten maar hoor alles.

De dokter is nerveus en zegt: "hij moet direct naar het ziekenhuis anders hoeft het niet meer". Ik zie alles draaien in de kamer, en sluit mijn ogen dat is rustiger.

Ik denk *dat was het dan*, het is precies drie maanden na het overlijden van mijn beste vriend Peet, en ik denk straks zie ik hem, en ik heb volledige rust.

Ik denk helemaal niet, hoe moet Joke verder, en mijn kinderen, heel apart allemaal.

De GGD komt, de brandweer komt, op een gegeven moment banjeren er zo'n 8-10 man door de kamer, en ik moet horizontaal door het keukenraam met behulp van een ladderwagen van de brandweer afgevoerd worden. En met spoed met een ambulance naar het Havenziekenhuis.

Daar aangekomen krijg ik allemaal toeters en bellen aan mijn lijf. De volgende morgen komt er een dokter op de zaal, wie is van den Heuvel? Ik steek mijn hand op, want met mijn scheve bek kan ik nog steeds niet goed lullen.

Hij zegt meneer u mag naar huis, uw bloed is goed, uw hart is goed alles is OK.

Maar ik kan niet op mijn benen staan.

Ik laat Albert bellen, die komt samen met Joke, ze kleden me aan, en zetten me in een rolstoel en rijden me naar buiten, In de Vito naar huis.

Met vereende krachten kom ik boven en ga direct naar bed, na twee dagen komt onze eigen huisarts en die constateert dat het helemaal niet goed zit en maakt per ommegaande een afspraak in het Dijkzigt ziekenhuis. De Neurologe vertelt me dat ik een lichte hersenbloeding heb gehad, nu is gelukkig alles weer normaal, mijn mond staat weer recht, mijn handen zijn rustig en ik kan nog mooi slijpen. (**Toch geluk**)

Kanoëën op de Binnenmaas

Henk en ik bouwen twee mooie Red Ceder kano's naar Canadees model, ze liggen aan de Binnenmaas en ik maak er mooie tochten op dit prachtige stuk water.

Joke heeft problemen met haar knieën en het is daarom noodzaak te gaan verhuizen, Rob heeft via internet enige adressen gevonden en uiteindelijk wordt de beslissing door Joke genomen om in Ommoord te gaan wonen in een 55+ flat op de 20^e etage.

Joke's Paleis

De jongens en hun aanhang en zeker Henk niet te vergeten helpen enorm en na +/- 3 weken is de flat bewoonbaar. Voor de tweede keer in 41 jaar verhuizen we.

Van de Bergsingel (waar we al die tijd gelukkig geleefd hebben) naar een flat met lift aan de Anatole Franceplaats.

Joke noemt het “haar paleis” we wonen er met een geweldig uitzicht op de Zevenhuizerplas en op de Rotte, we hopen daar gezond oud te worden.

Joke heeft haar bezwaren opgegeven, en ik mag mijn eigen kist maken, want als we tussen 6 plankies gaan, dan in stijl

“in een mooie handgemaakte kist”.

Ik heb nog geen haast om er in te gaan, maar je weet maar nooit wanneer je tijd gekomen is.

Dus nu de kist maken.

Dit lijkt me een goede afsluiting van dit verhaal.

*“Maatschappelijk gezien heb ik nooit veel bereikt in dit leven,
maar als men dit verliezen noemt, zou ik nooit willen winnen.”*

Frans,

Rotterdam april 2005

Met dank aan mijn zoon Rob voor de moeite en het geduld met mij tijdens het samenstellen van dit verhaal.

EPILOOG

Mijn vader was een goeie kerel, nooit te beroerd om je te helpen wanneer dat nodig was, ook op latere leeftijd was hij nog actief.

In mijn periode dat ik winkelinrichtingen verkocht nam ik hem wel eens mee naar Noord-Brabant of Zeeland.

Nooit zal ik de dag vergeten dat hij, ome Jan en ome Henk van Tante Nel met mij megingen naar Sluis in Zeeuws Vlaanderen, ik mijn werk doen, en die drie ouwe lullen biljarten met een kleine jenever. Je had daar veel sexwinkels en ze keken hun ogen uit, ze moesten wel gewaarschuwd worden want ik had geen zin in drie dronken kerels in mijn auto.

Opa Frans had ook in ons gezinsleven thuis zijn zwakke momenten, meerdere malen toen ik niet ouder was dan 15-16 jaar stuurde mijn moeder me diverse kroegen af om te kijken waar hij stond, wanneer ik hem gevonden had moest hij mee naar huis, soms was hij te dronken om op eigen benen te lopen, dan moest ik hem half dragen.

Eenmaal heb ik hem in de “Brandweergreep” op mijn nek genomen en zijn zware tas in mijn hand, een kerel in die kroeg had daar commentaar op, die heb ik gelijk een vuistslag op zijn smoel gegeven, en gezegd als hij meer wilde kon dat buiten. Sjouwend heb ik hem toen thuis en boven gebracht, en meestal ging hij dan gelijk naar bed.

De week daarop werkte hij zich dan weer het lazarus om het verloren geld weer terug te verdienen.

Hij verdiende niet veel en werkte veel 's avonds en op zaterdag voor Jan Bergsma, maar altijd voor te weinig geld. Voor Bergsma ging hij bijvoorbeeld gordijnrails plaatsen incl. dekrail uit en thuis voor Dfl.2,75 Bergsma verdubbelde dat minimaal.

Al met al een tijd na de oorlog, waar nooit enig geld overbleef om leuke dingen te doen met het gezin, wat natuurlijk ook jammer was voor mijn ouwelui.

Maar voor de rest was het een goeie vent, hij zag met ons, zijn kinderen nooit de zee, of dichterbij het Kralingsebos,

dus toen hij ouder werd namen wij hem maar mee.

Later met Henk hebben die twee ouwetjes heel Europa nog gezien.

Mijn moeder met maar 1 oog, zag altijd alles. Je kon geen gekke dingen uithalen of zij had het door, of ze zag het. Ze vertelde mij eens, hoe ze aan haar naaimachine was gekomen:

Aan 1 oog had ze als kind een oogziekte gehad, waardoor het weggenomen moest worden, omdat artsen bang waren dat ook het andere oog aangetast zou worden.

Op zeer jonge leeftijd in de jaren '20, moest zij met 6 zussen al gaan werken in een atelier van een joodse firma.

De zussen allemaal achter een naaimachine en mijn moeder als werkster het atelier en de toiletten schoonmaken, nou liepen die meiden allemaal elk ogenblik naar buiten om 1 of 2 sigaretten te halen, of een stuk chocolade. Nou had ze snel door dat ze daaraan wat kon verdienen, dus een emmer met sop en een emmer met sigaretten, chocolade en pepermunt en zo, met een dweil erover heen. Die jodenman vond het oogluikend goed, want die was allang blij dat die meiden aan hun werk bleven.

Door deze verkoop cent bij cent, had ze op een gegeven moment genoeg bij elkaar om een nieuwe trap naaimachine bij Singer te kopen, type 66K, mijn vader heeft er in de loop der jaren honderden gordijnen op genaaid.

Ik heb in de periode als naaimachinemonteur, daar een motortje op gezet wat een verlichting voor mijn vader was.

Het was bij ons thuis een zoete inval, veel familieleden werden als ze in de narigheid zaten thuis opgenomen en konden er slapen en mee eten.

Riet Stovers, Tante Nel en Ome Henk de Rot hebben voor langere tijd in dat kleine rothuisje in de Lambertusstraat een onderkomen gevonden.

Dus een goed karakter hadden oude Frans en Marie zeker.

Op zaterdag kwam visboer van Kesteren langs, ze kocht dan een paar kilo panharing die werden schoongemaakt en in de melk gedompeld en dan gebakken. Ze werden onder haar handen de keuken uitgehaald.

Naderhand heeft Henk een douche gemaakt in de hoek van de keuken, en hoefden ze niet meer in de teil, of naar het openbaar badhuis in de Dijkstraat.

Vandaag de dag begrijpt niemand dat meer.

Frans